

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

127 111 111

BRNO 1980

STRATIGRAFICKÁ POZOROVÁNÍ NA PALEOLITICKÉ STANICI ONDRATICE I

/okr. Prostějov /

Jiří S v o b o d a , Prehistorický ústav FFUK Praha

V souvislosti s přípravou mé diplomové práce na téma "Křemencová industrie z Ondratice a její místo v paleolitickém vývoji" byla v srpnu 1977 provedena sondáž na lokalitě Ondratice I /Velká Začaková, Holcse /. Jejím účelem bylo zjistit stratigrafickou a geologickou situaci na lokalitě, případně nalézt paleolitickou industrii ve vrstvě a ověřit tak výsledky starších výzkumů /I.L. Červinka, K. Absolon, H. Schwabedissen /. Stratigrafie byla sledována sondami a vrty v centrální části lokality a na profilech pískoven v jejich okrajových částech. Sondy byly hloubeny strojově ve spolupráci s Moravským muzeem /ústav Anthropos / a ručně. 30. srpna shlédli profily prof. J. Pelíšek, který poskytl cenné informace.

Podloží lokality je tvořeno miocénními písky s vodorovně a šikmo uloženými polohami křemenných pískovců. Terciární sedimentace byla ukončena tvorbou šedých jílu s hojnými vápnatými konkréciemi a vysráženinami Fe^{3+} . Tato fáze je zachycena ve východní pískovně a v údolí severně od lokality, kde v těchto jílech bylo navrtáno několik artéských pramenů. Pleistocén je reprezentován tvorbou spraše s hojnými vápnatými záteky podél puklin, místy s uhlíky. Směrem k temeni /kde zřejmě byly provedeny výzkumy I.L. Červinky a H. Schwabedissen / a k úpatí tato vrstva vyklínuje, maximálních mocností dosahuje ve středních částech svahu. Její přesné stáří nebylo možné určit. Během holocénu proběhla na celém povrchu lokality tvorba parahnědozemě, a to buď na spraši, nebo přímo na terciárních písčích. Dosahuje značných mocností, ve východní pískovně byl zachycen její svahový posun. Pravěké osídlení je doloženo v superpozici nad touto půdou, kterou tak lze datovat do starších fází holocénu. Je překryta recentní půdou, na svazích subrecentními a recentními svahovinami.

Během výzkumu nebyly zjištěny žádné paleolitické artefakty ve vrstvě, takže stratigrafická pozorování nelze postavit do souvislosti s archeologickými. Také snaha navázat na starší, archeologicky úspěšné výzkumy byla neúspěšná.

Stratigraphische Beobachtungen an der paläolithischen Station Ondratice I /Bez. Prostějov/. Im August 1977 wurde an der bekannten mährischen Oberflächenfundstelle Ondratice I eine Grabung durchgeführt, deren Ziel es war, die stratigraphischen Verhältnisse festzustellen. Leider ist es dabei nicht gelungen, an eine paläolithische Fundschicht zu stossen und dadurch eine datierbare Kollektion der Artefakte zu gewinnen.

PŘEDBĚŽNÁ KOMPLEXNÍ ZPRÁVA O VÝZKUMU JESKYNĚ KŮLNŮ U SLOUPU /okr. Blansko / ZA LÉTA 1961 - 1976

Karel V a l o c h , MM Brno

/Obr. 2-3, tab. 1 /

P o l o h a . Jeskyně Kůlna leží na katastru obce Sloup /okr. Blansko / v severní části Moravského krasu a přiléhá ke známým Sloupsko-šošůvským krápníkovým jeskyním, které tvoří spletitý labyrint v různých úrovních, vázaný na propadání vod Sloupského potoka /Luhy a Žďárné /, jednoho ze dvou hlavních součástí podzemní Punkvy. Areál Sloupsko-šošůvských jeskyní tvoří severní hranici rozšířených devonských vápenců; navazují na ně droby kulmu jež tvoří také povodí obou pramenů Sloupského potoka, Luhy i Žďárné. Nadmořská výška původního povrchu sedimentů v jižním vchodu jeskyně Kůlny činila asi 470 m. Kůlna je tunelovitá jeskyně 87 m dlouhá, maximálně 25 m široká a asi 8 m vysoká klenutá. Její prostorný vchod významný pro osídlení je obrácený k jihozápadu, severní ústí bylo původně asi velmi malé a z části zasuté balvany i zeminami. Jeskyně leží v úrovni dnešního dna poloslepého Sloupského údolí, jež tvoří část Pustého žlebu, jednoho ze dvou hlavních morfologicky výrazných kaňonovitých útvarů severního území Moravského krasu.

H i s t o r i e . Prvý výkop v Kůlně provedl a přítomnost paleolitického člověka prokázal Jindřich Wankel v r. 1880. Rozsáhlé výkopové práce zaměřené na paleolitické památky provedli Martin Kříž v letech 1881-1886 a Jan Knies v letech 1887-1914. Jimi získané kolekce artefaktů, uložené ve sbírkách odd. pro diluvium /dnešního ústavu Anthropos / Moravského muzea vzbudily také zájem zahraničních badatelů /H. Breuil, J. Bayer aj. / v dvacátých letech tohoto století. Ony také podnítky výzkum ústavu Anthropos MM, neboť dávaly tušit, že jeskyně byla osídlena minimálně dvakrát během paleolitu, a to v mladším /magdalénien / a středním /moustérien /. V průběhu dvacátých a třicátých let byla Kůlna ušetřena dalších archeologických zásahů; katastrofou byla postižena až za okupace, kdy v ní byla zřízena továrna, jež byla skutečně dvě léta v provozu. Při této příležitosti byl původní povrch sedi-

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné